

Křížové kameny okresu Žďár nad Sázavou

Společnost přátel památných kamenů Vysočiny

Pavel Izdný
2021

<http://www.pamatnekameny.euweb.cz>

Úvod

Soupis zahrnuje křížové kameny okresu Žďár nad Sázavou tj. kamenné kříže z jednoho kusu a kameny se znamením kříže, výjimečně i se znamením kalicha, obsahují i text. Vychází z evidence Společnosti pro výzkum kamenných křížů při Muzeu Aš a je doplněn o další památky. Ve většině případů připomínají tragickou událost, výjimečně jsou současně i hraničními kameny. Nepoužívám zavádějící pojem smírčí kříže. Fotografie jsem pořizoval od roku 2004, pokud je autor jiný, tak je uveden. Citace z literatury neuvádím, okres Žďár nad Sázavou je na zdroje docela skoupý. Soupis pramenů je uveden na konci. Kameny jsou řazeny abecedně podle obcí. Pohřešované kameny jsou v závěru soupisu. U kamenů většinou neuvádím materiál, myslím, že to není pro tento účel podstatné.

Listopad 2021

Pavel Izdný
pavel.izdny@centrum.cz

1 Bezděkov

Stojí asi 250 m severovýchodně od obce, vpravo u cesty, která odbočuje vlevo z cesty vedoucí k lesu, 15 m od kamene je posed.

74 x 48 x 27 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, pod jehož levým ramenem jsou zbytky reliéfu mající představovat nůžky, jehlu a náprstek.

Je na místě, kde se údajně oběsil krejčí.

Aš 1510

Jurman 66

Foto 21. listopadu 2014

2 Bobrová

Stojí na zahradě domu u kostela v obci Dolní Bobrová. Je přístupný po dohodě s majitelem.

111 x 62 x 25 cm

Na kameni je rytina křížku.

Kámen byl v roce 2002 vykopán u kostela sv. Markéty.

Aš 2348

Jurman 45

Foto 21. srpna 2013

Foto 1. listopadu 2015

3 Bohdalov

Stojí u domu čp. 145.

74 x 55 x 18 cm

V dolní polovině kamene je uprostřed vysekán tlapatý kříž, po jeho stranách jsou sekery. V horní polovině je sedm řádků dnes již nečitelného textu a letopočet 1605.

Podle pověsti zde rozzuřený býk usmrtil řeznického mládence.

Aš 1511

Svoboda Pavel 48

Jurman 54

Foto 21. března 2016

4 Borky

Stál asi 1 km za obcí v levém silničním příkopu směrem na Žďárec. Od 25. března 2018 stojí asi 50 m od silnice u borovice v úvoze, původně stával u zaniklé studánky.

63 x 47 x 20 cm

Připomíná oloupení a vraždu řezníka.

Pan Miloš Sysel, Pavel Valenta, Luboš Korbář a další dva kámen přemístili, když byl na původním místě vyvalen. Způsobilo to mnoho problémů s Památkovým úřadem. Kámen je nyní na hranici Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje, bohužel už na straně kraje Jihomoravského. Někdy v roce 2020 nebo 2021 byl při svážení dřeva vyvalen a znovu zasazen „vzhůru nohama“.

Aš 1529

Jurman 29

ÚSKP 19057/7-4206 NPÚ 1000129797

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-129797>

Foto 26. února 2016

Foto 18. května 2021

5 Bory 1

Stojí na kraji lesa nedaleko rybníka Horník za hájenkou.

61 x 39 x 22 cm

Na kameni je reliéf kříže a nápis "Zde byla zavražděna A. Šmardová v noci z dne 25/26 května r: 1888".

Tento pamětní kámen připomíná místo tragédie nešťastné lásky dvou milenců.

Josef Fronc se zamiloval do hezké Toničky, rodiče Toničky v lásce bránili a proto se milenci rozhodli, že skončí sebevraždou. Josef Fronc svou milenkou zastřelil, ale ke své sebevraždě již nenašel dosti odvahy a z místa utekl.

Byl však vypátrán a odsouzen k dvacetiletému žaláři. Asi po 4 letech se ve své cele oběsil.

Aš - nemá číslo

Jurman 111

<https://www.bory.cz/obec-bory/z-historie/povesti-a-pribehy>

Foto 25.9.2013

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1888 obec Horní Bory č. 15645 str. 4 (F.Ú. Horní Bory)

25 května 28 čís. 17.	41	etn. lonia m. de era Grandis la Smardov hajně lo p Horních Borech	1	120	maš leon em noi- vi lne, vraž dy achruu di v rbe.	—	Z. Oppla den gaur.
po pravdě své nu gauolní na py slá m' lay la pashová na							

6 Bory 2

V lese za samotou Ševčina ve Škarkách nad přehradou Mostiště.

81 x 42 x 13 cm

Na kříži je letopočet 1895 a monogram J.K.

Byl postaven na památku rolníka Jana Kučery z Vídně, který zde v roce 1895 byl „stromem zabit“.

<https://www.bory.cz/obec-bory/z-historie/povesti-a-pribehy>

Foto 4. února 2016

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1895 obec Vídeň č. 16483 str. 358 (F.Ú. Velké Meziříčí)

6.	$\frac{18}{20}$ prosince	14	Kučera Jan, rolník ze Vídně. z 3/10 ve Vídně, 1837 odp. 1/2 1873.	/	/	58	Roztržení srdce (při kácení stromů)	—	Josef Kučera, farář v Horním Pěpáruvce. c. l. p.
----	--------------------------	----	--	---	---	----	--	---	---

7 Bratrušín

Je uložen pod schody na pozemku pana Pečínky. Je přístupný po dohodě s majitelem.

70 x 44 x 10 cm

Jedná se o spodní část křížového kamene, kde jsou v nízkém reliéfu znatelné obrysy meče nebo dýky a podstavce kříže. Vztahuje se k němu pověst o zabití krejčího.

Aš 1583

Jurman 135

Foto 13. srpna 2013

8 Březí

Stojí vlevo u silnice do Milešína za křižovatkou do Ondrušky, vedle barokního kříže.

67 x 45 x 30 cm

Středověký monolitický žulový kříž s krátkými zaoblenými rameny a zešíkmenou horní hranou.

Na čelní straně kamene se nachází nezřetelný reliéfní znak.

J. F. Svoboda - str. 5 obr. 3

Aš 0698

Jurman 43

ÚSKP 35984/7-3962 NPÚ 1000147809

<https://www.pamatkovykatalog.cz/smirci-kriz-694154>

Foto 18. května 2021

9 Březka

Stojí u polní cesty odbočující za obcí doprava ze silnice Březka - Jestřabí za potokem u borovice.
57 x 44 x 18 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže. Na břevnu kříže je špatně čitelný letopočet 1566.

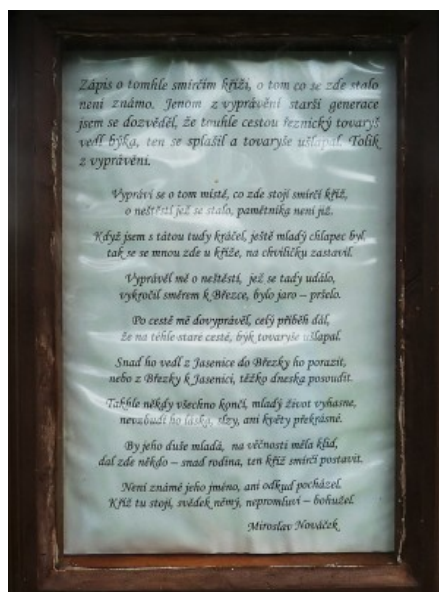
V roce 2011 byl přemístěn o několik desítek metrů dále ve směru od obce do skupiny borovic vlevo u cesty.

Připomíná zabití řezníka býkem.

Aš 2056

Třebíčsko 3 132

Foto 29. května 2013

10 Bukov 1

Původně stával mezi kostelem a osadou na rozcestí k hradu Lísku a Mitrovu, v roce 1926 byl zazděn do pomníku padlým v obci. V roce 2005 byl restaurován.

75 x 67 x ? cm

Na velkém kruhovém erbovním štítku s erbem stojí téměř rovnoramenný kříž a přes celou šířku kamene je pětiřádkový nápis: Létha Pánie 1608, Wesstwrtek Den Swach Fili, pa a Gakuba Wtomto mistie za, bit gt zrádnie Urozený pa[n] Petr, Cžiżowský z Cžiżowa na Mytrowie.

Roku 1608 byl zabit pan Petr Čížovský z Čížova na Mitrově.

Aš 0699

J. F. Svoboda - str. 12

Jurman 12

Foto 21. srpna 2013

11 Bukov 2

Leží na kraji lesa u cesty asi půl km východně od hradu Lísek.

120 x 69 x 19 cm

Na kameni je vyryt nepravidelný dvojramenný kříž. Horní část kříže je ohnutá a vytváří obraz podkovy. Podle místní legendy kámen ukazuje cestu k pokladu.

Aš 1533

Jurman 46

Foto 21. srpna 2013

12 Buková

Stojí za Červeným Mlýnem u rekreační chaty Buková čp. 41. Přístup je z obce silnicí na Červené Dvory. Po podjetí železniční trati se před Červeným mlýnem odbočí vpravo na polní cestu, která vede až k chatě.

70 x 42 x 17 cm

Na kameni je vyryt kříž a letopočet 1774.

Kámen má připomínat smrt svatebčanů.

Na současném místě je kámen přibližně od roku 1970, původně stával nad splavem u Červeného mlýna v místech, kde začíná náhon mlýna.

Aš 2336

Svoboda Pavel 58

Jurman 107

Foto 1. srpna 2012

13 Bystřice nad Pernštejnem

Stojí u polní cesty 100 metrů nalevo od silnice do Věchnova, na druhé straně silnice je rybník Argentina.

82 x 38 x 11 cm

Na kameni je nízký, málo zřetelný reliéf latinského kříže s rozšířenou patou.

Aš 1584

Jurman 106

Foto 13. srpna 2013

14 Cikháj 1

Pomník u hrobu neznámého lesníka stojí na kraji lesa asi 100 m JV od kravína, 5 m vpravo od cesty za mostkem přes Stržský potok.

90 x 50 x 12 cm

Je to žulová deska s vyhlazenou přední stranou na které je vytesán latinský kříž a letopočet 1832. V roce 1832 se zde zastřelil mladý lesník a byl zde pochován. Dříve zde stával dřevěný kříž. V roce 2007 byl na jeho místě postaven pomníček, který vytesal pan František Brychnáč z Krucenburku. Dne 29.srpna 2007 byl pomníček slavnostně vysvěcen žďárským farářem Vladimírem Záleským. Svoboda Pavel 63

Foto 11. srpna 2016

15 Cikháj 2

Pomník Václava Chlubny stojí přibližně uprostřed Mokrý cesty z Cikháje na Novou Huť asi 20 m vpravo od cesty.

Jde o kuželovitou mohylu asi 120 cm vysokou završenou kamenem s vytesaným křížem. Na kovové tabulce je nápis „Zde byl zavražděn ve službě lesní hajný Václav Chlubna dne 23. VII. 1931 Čest budiž jeho památce“.

Václav Chlubna bydlel na hájence ve Škrdlovicích, kam se přestěhoval krátce před svou smrtí z hájenky v Cikháji.

Lesní dělník Václav Smutný mu zde rozťal hlavu sekýrou, když byl přistižen při přetahování dřeva do svého lesa. Brzo po svém zatčení zemřel na tuberkulózu.

Svoboda Pavel 63-64

Jurman 130

Foto 4. srpna 2016

16 Čtyři Dvory

Stojí na Hrachovcích asi 50 m za hájenkou, ta patřila v roce 2019 zemřelému herci Františku Derflerovi z Brna.

104 x 35 x 10 cm

Na kameni je vyryt tlapatý křížek a nápis: "JOS. LUK. 19 12/4 04 Z 4 DVORU ZDE SKONČIL ŽIVOT SVUJ".

Na místě, ukončil svůj život sebevraždou Josef Lukášek v 1904 ve věku 43 let.

Aš 1512

Jurman138

Foto 11. července 2013 (na snímku František Derfler)

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1904 obec Čtyři Dvory č. 16095 str 104 (F.Ú. Prosetín)

12 3/14 dubna 32	Josef Lukášek, 1. 1. 1861. rolník ve Čtyřdvořích. Narozen 24. března 1861.	1. 1. 1904.	Zastřelený samovraždou opomaleně smysle.	emrál Fr. Hilma Jaros. náhle.
---------------------	---	-------------	---	-------------------------------------

17 Dalečín

Z Dalečina po zelená tur. značce směrem k památníku Na Jedli, je asi 1 km od odbočky Spálenec.

Kámen z křížem s monogramem L J a letopočtem 1919 (Hrombitek).
V literatuře není popsán.

Foto 14.11.2016 Luboš Korbář

Pavel Valenta

18 Hluboké u Víru

Ke kamennému kříži je přístup od obce Hluboké u Víru. Na konci obce se nachází budovy ZD, odtud dál pokračuje polní cesta na jih k přehradě, kříž je asi 600 m od vesnice.

Novodobý kříž z roku 2009.

Foto 14.11.2016 Luboš Korbář

Pavel Valenta

19 Holubí Zhoř

Kámen stojí asi 20 m od louky mezi dvěma roklemi na hraně nižšího lesa, na hranici katastru Holubí Zhoře a Čikova.

Z Čikova po silnici do Holubí Zhoře asi 1 km, v levé zatáčce silnice je vpravo odbočka na polní cestu, po té asi 300 m, pak dále rovně kolem včelína do vysokého lesa dalších 500 m, narazit na cestu uhnout doprava směrem k louce.

Kamenný hranol v horní části pozitivní kříž v dolní části nápis „ Zde dokonal tragickou smrtí svůj život Alois Pochop z Hol. Zhoře ... 1945“.

Foto 23.dubna 2015

20 Jáchymov

Je postaven v předzahrádce domu čp. 30. Je přístupný po dohodě s majitelem.
60 x 52 x ? cm

Na kameni je reliéf dvou od sebe mířících šipek, mezi nimi je příčné břevno.

Kámen byl nalezen na smetišti u Velké Bíteše. Předtím měl být někde zazděný.

Původní stanoviště bylo s největší pravděpodobností poblíž kamene 0704 Nové Sady.

Kámen je asi zasazen na bok oproti původnímu umístění. Jedná se zřejmě o pohřešovaný kámen Nové Sady 2

Aš 2174

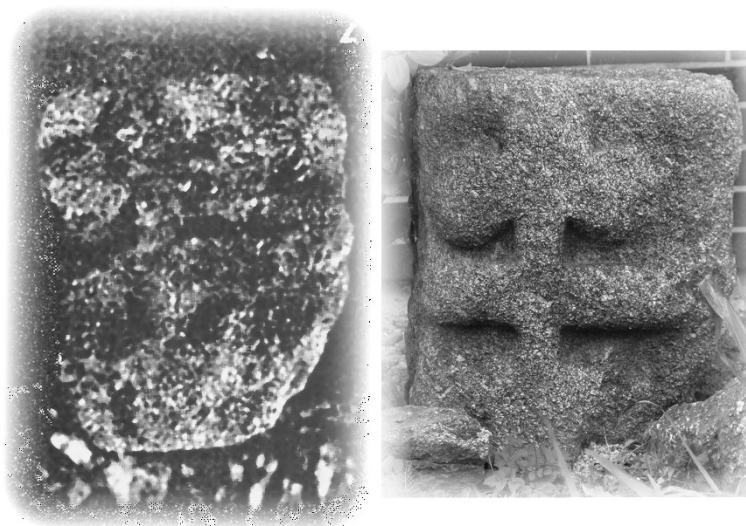
Fritz 20

J. F. Svoboda str. 17 obr. 7

Foto 23. října 2015

Porovnání obrázku kamene u Nových Sadů (J. F. Svoboda) a kamene v Jáchymově

21 Jimramov

Stojí u místní komunikace v části Benátky na východním okraji obce, ulice Na Vyhlídce.

78 x 40 x 13 cm

Na mramorovém kameni je reliéf latinského kříže a zbytky nečitelného gotického nápisu. V dolní části je letopočet 1751.

Pověst: Pasáček si myslel na jednu dívku z okolí, ale protože byl chudý, rodiče mu ji nechtěli dát. A on měl vztek a ten si vyléval na beranovi ze svého stáda. Jenže to dobytče mělo taky trpělivosti jen omezeně. Když to bylo na berana už moc, zaútočil na pasáčka a utrkal ho.

Aš 1513

Svoboda Pavel 104-105

Jurman 75

Foto 7. května 2013

Foto 2. května 2017

22 Kadolec 1

Nachází se na pravé straně silnice z Křižanova do Kadolce v trati Spustík asi 1 km od obce.

80 x 40 x 30 cm

Na kameni je reliéf jetelového kříže a letopočet 1780.

Podle pověsti se zde při vzájemné potyčce zabili dva řezníci.

Aš 1514

Jurman 87

Foto 11. září 2013

23 Kadolec 2

Nachází se na vršku kopce Šenkýřka nad Kadolcem v blízkosti informační cedule naučné stezky Svatá hora zastavení č. 3.

95 x 45 x 20 cm

Na kameni je vysekán jeden velký a dva malé kříže. Z druhé strany je patriarší kříž (kříž se dvěma příčnými břevny).

Kámen připomíná vyraždění svatebního průvodu.

Aš 1515

Jurman 90

Foto 11. září 2013

24 Kadov

Stojí vlevo od cesty z Kadova na Paseky před odbočkou zelené turistické značky doprava.

100 x 50 x 30 cm

Nepravidelný kámen, výjimka potvrzuje pravidlo, na kameni není kříž ale kalich, ale jinak patří mezi tyto pamětní kameny.

Fr. Dítě zasáhl blesk dne 10. července 1918 když byl na dovolené z fronty za I. svět. války. Pamětní kámen nechal postavit jeho kamarád z fronty ing Ludvík Hájek.

Svoboda Pavel 120-121

Jurman 136

Foto 19. října 2013

25 Kochánov

Stojí na konci obce u čp. 29, vpravo u cesty do Stránecké Zhoře vedle je kříž z roku 1923.

63 x 48 x 31 cm

Na kameni rytina řeckého kříže.

V místě se traduje, že stojí na místě hrobu francouzských vojáků.

Aš 0711

Jurman 37

J. F. Svoboda str. 17 obr. 3

ÚSKP 17774/7-4443 NPÚ 1000128438

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-128438>

Foto 6. června 2021

J. F. Svoboda obr. 3

26 Křižanov 1

Stojí u Špitálského rybníka na hranicích katastru s Kundratice, na hranici porostů v blízkosti sloupu VVN, přístup z obce Kundratice.

87 x 90 x 23 cm

Na kameni je vysekán tlapatý kříž.

Podle pověsti zde došlo za tureckých válek roztržení dívky koňmi.

Aš 0700

J. F. Svoboda str. 17 obr. 2

Jurman 85

ÚSKP 20647/7-4185 NPÚ 1000131489

<https://pamatkovykatalog.cz/krizovy-kamen-679042>

Foto 21.11.2014

J. F. Svoboda obr. 3

27 Křižanov 2

Stojí na levé straně silnice do Heřmanova. Je na katastru obce Kundratice.

70 x 70 x 25 cm

Na kameni je rytina kříže s kulatou hlavou, z jehož ramen vystupují další dva křížky.

Kámen je spojován s cyrilometodějskou legendou.

Aš 1457

Jurman 44

ÚSKP 17650/7-4064 NPÚ 1000128309

<https://www.pamatkovykatalog.cz/krizovy-kamen-675901>

Foto 15. května 2013

28 Křižanov 3

Stojí vlevo u silnice do Pikarce asi 200 m za odbočkou k hospodářským objektům.

50 x 34 x 15 cm

Na kameni je rytina jetelového kříže. Mezi roky 2012 a 2013 byl renovován a znovu postaven.

Aš 1458

Jurman 65

Foto 23. března 2012

Foto 25. září 2013

29 Křižanov 4

Stojí za střediskem Drak asi 200 m za podjezdem trati vlevo 25 m od cesty s turistickou značkou (červenou), je už v katastru obce Sviny.

78 x 56 x 15 cm

Na kameni je reliéf kříže s vysekaným křížkem uprostřed. Pod rameny kříže je letopočet 1919, na noze kříže jsou písmena MT. Na stránkách <https://smircikrize.euweb.cz/> je nápis na zadní straně kamene uváděn: Z69ZOMŘS, La S 11, Jurman píše ZDE ZEMŘEL IO S 11.

Našel jsem zápis v matrice, který s největší pravděpodobností odpovídá tomuto památníku, pak by se nápis dal číst jako ZDE ZEMŘELA 5 12. Byla zde 5. prosince 1919 zabita ulomeným stromem Marie Turková z Ořechova ve věku 21 let.

Aš - nemá číslo

Jurman 128

Foto 21. listopadu 2014

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1919 obec Ořechov č. 16044 str. 56 (F.Ú. Osová Bítýška)

10	5/8 prosince	15	Marie prvobodná manželka Františka Turka v Ořechově a Anthonie podeu Matejové. - Rokem v Ořechově 13/1898.	121322	Náhodně zabití ulo- meným stromem v lese.	Zemřela náhle.	Jan Gottwald farář.
Pohřbená bez pitvy dle listu o prohlídce mrtvol. - (Sehr. III. svazk L. z. 39.) 1919							

30 Koníkov

Kámen leží u kříže na mezi při západní straně polní cesty mezi Horním a Dolním Koníkovem (Uhelnice).

Na paměť smrti Josefa Tatička se kterým se zde převrátil traktor 17. června 1965.
Svoboda Pavel 128

Foto 22. dubna 2016

31 Kuklík

Stojí v lese asi 300 m vpravo od cesty ze Studnic do Odrance (žlutá tur. značka), asi 250 m nad silničkou z Kadova do Koníkova (cyklostezka č. 1).

130 x 45 x 25

Na památku Benedikta Štamberka, který zde byl zabit zlodějem dřeva v roce 1866. V nedávné době byla přidána informační tabulka (foto Jiří Synek 14. září 2021).

Svoboda Pavel 273

Jurman140

Foto 22. dubna 2016

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1866 obec Kadov č. 16228 str. 26 (F.Ú. Sněžné)

24. August 17	Benedikt Štamberg	1	19	Weg z. Střípsk	Josef Fickel
27	Lehrer, Kadov			im Jahre von	Offener
	Benedikt Štamberg			Lehrer in	
	Stambergmischer in Kadov			Lehrer in	
				Lehrer in	
				Lehrer in	
				Lehrer in	
				Lehrer in	
				Lehrer in	
				Lehrer in	

32 Lavičky

Stojí na kraji lesa na hranicích katastrů Velké Meziříčí, Lavičky a Mostiště - současně hraniční kámen.

50 x 40 x 30 cm

Nízký kamenný hranol.

Rychtář z Laviček bránil své hranice a zabil drába z Velkého Meziříčí, který v lese kradl dřevo na území Laviček. Na kámen mě upozornil pan Blaha z Laviček, který mě k němu zavedl.

V literatuře není popsán.

Foto 27. října 2013

33 Lhotka

Stojí u dálničního přivaděče v blízkosti vysílače, vpravo u polní cesty, která odbočuje vlevo z přivaděče před křižovatkou s dálnicí.

122 x 64 x 38 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže a letopočet 1897.

Kámen je opraven a stažen ocelovým drátem.

J. F. Svoboda str. 15

Jurman 46

Foto 15. května 2013

34 Lísek

Leží u remízku vlevo od polní cesty na Vojtěchov před potokem. Lísek byl součástí obce Lhota, ale v roce 1951 byla přejmenována na Lísek.

53 x 97 x 28 cm

Na kameni je vyryt malý křížek, letopočet 1883 a písmena JJ.

Kámen byl postaven na památku místního občana, domkáře a stolaře Valentina Juračky, který 23.3.1883 zmrzl při cestě z vojtěchovské hospody.

Kámen původně stál u staré cesty do Vojtěchova. Po zrušení cesty kámen zmizel. Kolem roku 1960 jej vyorali traktoristé a byl přesunut na současné místo.

Aš - nemá číslo

Jurman 135

Foto 10. října 2013

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1883 obec Lhota č. 15764 str. 13 (F.Ú. Lhota)

23/26 března	9	Valentin Juračka, domkář a stolař ve Lhotě.	1	1	65	Stožád křivo následkem zmrzlosti.	zmrzly na cestě k hospodě.
Mrtvola byla určena pro pohřbení dle oznámení prohlášením mrtvoly, 23. března 1883, a pohřbená 24. března 1883, v 11 hodin ráno.							

35 Lískovec 1

Stojí u lesa Smrčiny směrem na Vrtěžíř, na palouku zarostlém olšemi.

46 x 30 x 9 cm

Mramorový kámen s nápisem „Na tomto místě zemřel dne 24.8.1925 František Špaček z Lískovce“.

Zemřel při sečení trávy.

Jurman 125

Foto 11. června 2021

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1925 obec lísek č. 16320 str. 84 (F.Ú. Štěpánov nad Svratkou)

3/17.	24. srpna 27	9.	František Špaček, / domkař v Lískovce; man. v Lískovce 28. 8. 1885.	1 . 1 . 30 . 29.	29.	Štěpánov nada, obecní úřad.	Štěpánov nad Svratkou pob.	Štěpánov nad Svratkou pob.
-------	-----------------	----	--	------------------	-----	-----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

36 Lískovec 2

Asi 50 m vpravo nad silnicí z Lískovce do Věchnova pod kopcem Babylon, na kopec vede cesta.

55 x 28 x 5 cm

Kámen s křížkem a nápisem „Zde zemřel Jan Bednář z Věchnova 10. července 1883“.

Jurman 125

Foto 11. června 2021

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1883 obec Věchnov č. 15485 str. 128 (F.Ú. Bystřice nad Pernšt.)

10 12	července 83	Jan Bednář Krajčí ve Věchnově	1	1	83	..	matrice	zemřel náhle	Karel Heřtál koop.
----------	-------------	----------------------------------	---	---	----	----	---------	--------------	-----------------------

37 Matějov

Stojí uprostřed pole v trojúhelníku obcí Matějov - Rosička - Česká Mez.

95 x 63 x 17 cm

Na kameni je letopočet 1871 a několik písmen.

Zloději dřeva zde zabili četníka.

Aš 1776

Jurman 136

Foto 4. února 2016

38 Meziříčko (Řehořov)

Stojí asi 1,5 km západně od obce, vlevo u silnice do Řehořova , asi 100 m za hájenkou.
84 x 55 x 25 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, na jehož noze je rytina snad monstrance. Pod pravým ramenem je rytina šipky do kuše.

Nazývá se "Knězův kámen", podle kněze, který zde byl zavražděn.

Kámen stával u staré silnice Jihlava - Brno na katastru obce Řehořov. Při opravě silnice (1965 ?) byl přemístěn o několik metrů jižněji na katastr obce Meziříčko. Ta je od roku 2007 součástí okresu Žďár nad Sázavou.

Aš 0658

Franz - 14 (obr. 19)

Fritz - 31

J. F. Svoboda str 18

Třebíčsko 3 148

ÚSKP 26907/7-5199 NPÚ 1000138116

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/pametni-kamen-138116>

Foto 22.září 2007

39 Moravec

Zasazen ve zdi u kostela.

96 x 55 x ? cm

Na kameni je reliéf latinského kříže a deset řádků gotického písma.

Kámen stával na křižovatce lesních cest, kde myslivec zastřelil v pátek 8 září 1581 svůdníka své ženy G. Lhotského.

Aš 0701

J. F. Svoboda str. 12

Jurman 25

Foto 2. května 2004

40 Mostiště

Stojí na severozápadním okraji obce, vlevo u silnice do Olší nad Oslavou naproti domu čp. 106, v levém silničním příkopu před vrcholem kopce.

93 x 81 x 20 cm

Na kameni je reliéf kříže.

Aš 0346

J. F. Svoboda str. 14 obr. 9

Jurman 48

ÚSKP 24572/7-4229 NPÚ 1000135641

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kriz-135641>

Foto 21. července 2013

J. F. Svoboda obr. 9

41 Mostišťe 2

Leží u vchodu do kostela sv. Marka u věže.

80 x 55 x 30 cm

Na kameni je reliéf kříže.

Kámen stával na hranicích katastrů u Laviček.

Aš 0347

J. F. Svoboda str. 16

Jurman 49

Foto 21. července 2013

42 Mostišťě 3

Stojí u vedlejšího vchodu do kostele sv. Marka, dříve sloužil jako práh vstupu do kostela.

127 x 66 x ? cm

Na kameni je rytina malého řeckého křížku a reliéf křížku v kruhu.

Aš 0702

Fritz - 42

J. F. Svoboda str. 16

Jurman 49

Foto 21. července 2013

43 Mostišťe 4

Je na hranicích katastru asi 1500 m směrem na Olší pod rybníčkem asi 300 m od rybářské chaty jižně směrem na Lavičky v dolní části křoví.

85 x 39 x 19 cm

Na přední straně kamene je reliéf latinského kříže. Na zadní straně je vyryt latinský kříž.

Dva pastýři se pobili o pastviny a jeden z nich zemřel.

Aš 0703

J. F. Svoboda str. 18

Jurman 48

Foto 21. listopadu 2014

44 Nová Ves

Stojí asi 100 m pod hrází třetího rybníka u cesty do Dolní Libochové před okrajem lesa u potoka je u něj cypřišek, nyní už zřejmě dva.

82 x 57 x 14 cm

Na kameni je reliéf kříže.

Aš 1516

Jurman 91

Foto 11. září 2013Foto 26. února 2016

45 Nové Město na Moravě 1

Stojí poblíž chat vlevo od silnice do Bystřice nad Pernštejnem.

65 x 39 x 15 cm

Na kříži je téměř nečitelný nápis.

Aš 2338

Foto 16. dubna 2014

46 Nové Město na Moravě 2

Stojí u lesa Ochoza u chaty Sylvia (U hrobku).

107 x 34 x 15 cm

Kříž byl postaven na místě kamene, který sem byl přemístěn z nedalekého pole. V roce 1713 tam zemřela rodina na mor, na místě byla pohřbena. Hrob byl označen kamenem s datem úmrtí. Kámen překážel, tak byl rozbit a část přemístěna k lesu. Později byl nahrazen křížem. Na kříží je špatně čitelný nápis a letopočet 1820. Nemá zřejmě souvislost s původním kamenem.

<http://www.nmm.eu/obrazkova-cesta-lesem-ochozza.html>

Aš 6270

Jurman 138

Foto 16. dubna 2014

47 Nové Město na Moravě 3

Stojí u silnice směrem na Zubří, asi 1 km od vlakového nádraží, asi 60 m za železničním přejezdem.

94 x 58 x 14 cm

Jedná se o pomník poručíka Hynka Hájka , který zde padl 13. dubna 1945.

V roce 2020 byl křížek nahrazen novým.

Aš 6271

Svoboda Pavel 211

Jurman 138

Foto 16. dubna 2014

Foto Jiří Synek 16. září 2021

48 Nové Sady

Stojí asi 700 m jihovýchodně od obce vlevo u polní cesty vedoucí k mostu přes dálnici, poblíž statné borovice.

65 x 62 x 23 cm

Jedná se o zbytek dolní části kamene se špatně znatelným reliéfem kříže.

Stojí na místě, kde došlo k usmrcení tří řezníků zdivočelými býky vedenými na porážku.

Původně zde měly stát tři kameny.

Aš 0704

J. F. Svoboda str. 18

Jurman 41

Foto 19. května 2013

49 Oslavice

Stojí v obci před školou u křížku (dříve v zahrádce naproti čp. 84).

94 x 67 x 33 cm

Z obou stran kamene je reliéf kříže.

Původně stával na místě, kde v bažině utonul voják i s koněm.

Později stával v zahrádce naproti domu čp. 84, poblíž rybníka asi do roku 2011.

Aš 0705

Vlastivěda moravská str. 337

J. F. Svoboda str. 18

Jurman 38

Třebíčsko 3 146

Foto 24. srpna 2013

50 Osová Bítýška 1

Stojí za obcí nalevo u silnice do Tasova (ke Křeptovu), asi 50 m za cestou odbočující vpravo.

76 x 44 x 13 cm

Na kameni je reliéf jetelového kříže, na němž je nápis IHS. Pod rameny je text "JOSEF PONYNEF 1812".

Ke kameni se vztahuje pověst se soubojovým motivem. Podle Matriky zde zemřel 7. dubna 1812 Josef Poninef ve věku 51 let.

Aš 1460

Jurman 39

Foto 15. května 2013

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1812 obec Osová Bítýška č. 16024 str. 128 (F.Ú.Osová Bítýška)

zemřel	7	Josef Poninef	51 let	Josef Poninef	1812	51	Josef Poninef

51 Osová Bítýška 2

Stojí u modře značené turistické stezky, na konci Třídvorského rybníka.

60 x 57 x 18 cm

Na kameni je reliéf jetelového kříže, na pravém rameni je zbytek nápisu.

Ke kameni se vztahuje pověst se souborovým motivem.

Jurman 39

Foto 21. listopadu 2014

52 Osová Bítýška 3

Stojí před galerií Sýpka na cestě k silnici na Vel. Bíteš, asi 50 m od silnice.

64 x 36 x 19 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, špatně zřetelný.

Kámen postaven (objeven) v roce 2014.

Aš 15019

Foto 26. února 2016

53 Pavlov

Stojí vpravo u silnice Kyjov-Bohdalov v lese za zatáčkou.

63 x 58 x 22 cm

Cyrlometodějský kříž, při úpravě silnice v roce 1924 byl kříž poněkud přemístěn.

Aš 0706

J. F. Svoboda str. 5 obr. 4

Svoboda Pavel 146

Jurman 44

Foto 10. srpna .2008

J. F. Svoboda obr. 4

54 Pernštejnské Janovice

Stoji na okraji cesty za vsí směrem ke hřišti.

74 x 34 x 14 cm

Bílý kámen, v horní části vyryt kříž , dva pytláci zde zabili hajného.

Jurman 124

Foto 2. září 2020

55 Petráveč

Stával 100 m za obcí v silničním příkopu na Velké Meziříčí pod jabloní, při opravě silnice byl přemístěn ke hřišti v obci, čeká na umístění na původní místo.

57 x 38 x 24 cm

Na kameni je reliéf kříže.

Jankovi puklo srdce od závisti.

Aš 1517

Jurman 73

Foto 21. listopadu 2016

Foto 25. dubna 2021

56 Pikárec

Stojí v lese za Jakubovickým dvorem směrem na Jívoví.

Na kameni je reliéf latinského kříže.

121 x 56 x 12 cm

Kámen byl postaven na památku oběti souboje.

Aš 1532

Jurman 65

Foto 25. září 2013

57 Podolí

Je vysekán na velkém kameni v lese, východně od obce. Přístup je ze silnice Bobrová-Podolí, před mostem přes potok, vpravo po polní cestě za skautský tábor.

88 x 67 x ? cm

Na kameni je vyryt letopočet 1785, kříž, lebka s hnáty a jméno GOHIAL.

Podle pověsti kámen spadl na kameníka Gohiala, který pod ním dosud leží zavalen.

Aš 1462

Svoboda Pavel 209

Jurman 49

Foto 27. října 2013

Gohialův kámen – co praví pověst?

Pověst vypráví, že Gohial žil v roce 1785 v Podolí. Ve volných chvílích se nejradši oháněl kladivem a mázlíkem. Chtěl se stát umělcem, mrzelo ho, že se mu jeho otec vysmíval. Jednoho dne dostal nápad, že Josefu II. udělá pomník. Když měl hotovy nákresy, šel se svým bratrem do lesa, kde se tyčilo mnoho velkých balvanů. Jeden z nich se mu obzvláště líbil. Hned se s bratrem opřel o kámen, ale byl na ně příliš těžký. Ještě několikrát zabrali ze všech sil, ale kámen se ani nepohnul. Gohial navrhl, že si odpočine a šel si upravit své budoucí pracoviště. Jeho bratr seběhl k potoku, ještě ani nesmočil ruce, když ho upoutal ohromný rachot. Ten obrovský balvan se dal do pohybu a řítil se na Gohiala. Kámen ho přimáčkl k zemi, zcela ho zavalil a zůstal stát na místě, kde ho Gohial chtěl mít. Nešťastný mládenec zůstal pochován pod balvanem. Jeho bratr se chopil náradí a do skály vytesal symboly na Gohialovu památku.

58 Rousměrov 1

Stojí vlevo u silnice do Laštoviček, je u něj ohrádka.

86 x 45 x 29 cm

Na kameni je špatně znatelný reliéf golgotského kříže.

Aš 0707

J. F. Svoboda str. 18

Jurman 21

ÚSKP 18158/7-4389 NPÚ 1000128845

<https://pamatkovykatalog.cz/smirci-kamen-676434>

Foto 29. května 2013

59 Rousměrov 2

Stojí vpravo u silnice do Bohdalce, je u něj ohrádka.

36 x 41 x 54 cm

Na kameni jsou zbytky dosud nerozluštěného staroslovanského nápisu. Údajně dokládá místo odpočinku věrozvěstů Cyrila a Metoděje.

Aš 0708

Svoboda Pavel 46

Jurman 22

ÚSKP 35317/7-4388 NPÚ 1000147090

<https://www.pamatkovykatalog.cz/smirci-kamen-693666>

Foto 11. září 2013

60 Rozseč

Kámen je zapaštěný do svahu meze, vedle skladu sboru dobrovolných hasičů Rozseč, za hřištěm u obecního rybníka.

60 x 38 x 15 cm

Kámen s vystouplým křížem.

Pod pravým ramenem kříže je špatně čitelný letopočet 1857.

Kámen byl nedávno objeven v rybníku při jeho odbahňování.

Aš 15034

Foto 18.května 2021

61 Rozsochy

Stojí u vchodu na zahrádku domu čp. 3. Je přístupný po dohodě s majitelem.

51 x 45 x 11 cm

Na kameni je reliéf kříže. Horní rameno je na vrcholu kruhovitě rozšířeno.

Aš 2530

Jurman 126

Foto 13. října 2013

62 Ruda 1

Stojí v obci u čp. 55.

70 x 35 x 17 cm

Na kameni je reliéf tlapatého kříže.

Aš 0709

Jurman 41

Foto 15. května 2013

63 Ruda 2

Stojí u plotu domu čp. 15.

78 x 27 x 25 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže.

Kámen připomíná utopení učedníka ve studni.

Aš 0710

Jurman 41

Foto 15. května 2013

64 Ruda 3

Stojí u hlavní silnice před čp. 126.

70 x 43 x 13 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže. Pod rameny je nápis "PETR BOSTOK S POLNI 32 L WEKU GEHO 22 UNORA 1852". dneska už nečitelný. Kámen připomíná smrt svatebčana pod převráceným vozem. Zápis v matrice potvrzuje, že zde zahynul 22. února 1852 Petr Roztok z Polné ve věku 32 let, pod převráceným vozem.

Aš 0712

Franz - 13

J. F. Svoboda str. 15 obr. 12

Jurman 40

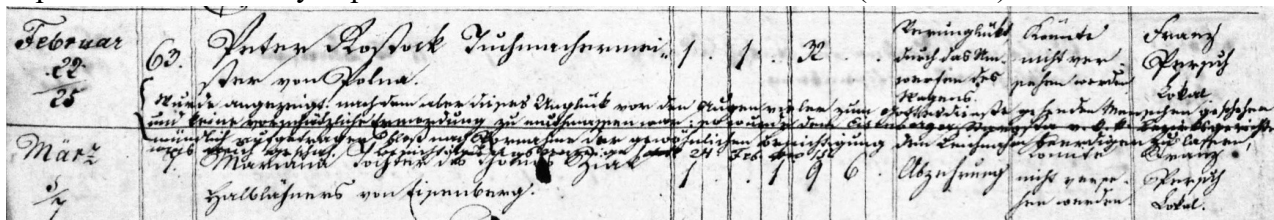
ÚSKP 12938/7-4411 NPÚ 1000121689

<https://pamatkovykatolog.cz/pravni-ochrana/smirci-kriz-121689>

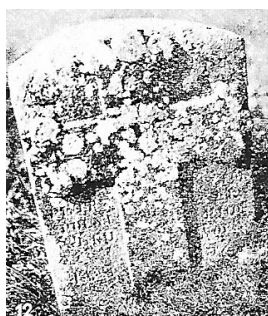
Foto 15. května 2013

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1852 obec Ruda č. 16207 str. 3 (F.Ú. Ruda)

J. F. Svoboda obr. 12

65 Sázava

Stojí poblíž hájovny Štěnice při lesní cestě z Hamrů do Sázavy, je ohrazen.

98 x 81 x 19 cm

Na kameni je orámovaný reliéf latinského kříže. Vlevo dole je hůl.

Vztahuje se k němu pověst o poustevníkovi, jehož hůl ukázala místo kde je poklad.

Aš 1463

Svoboda Pavel 247

Jurman 61

ÚSKP 37500/7-4420 NPÚ 1000149418

<https://pamatkovykatalog.cz/smirci-kamen-696018>

Foto 16. srpna 2011

66 Sejřek

Stojí pod kravínem u potoka.

86 x 37 x 15 cm

Na kameni je reliéf kříže.

Podle pověsti se na místě vzájemně zavraždily ze žárlivosti dvě stříhačky ovcí.

Aš 1464

Jurman 32

Foto 21. srpna 2013

67 Sklené nad Oslavou

Stojí v lese u cesty směrem na Bobrůvku u žluté turistické cesty.

87 x 38 x 20 cm

Na kameni je vyryt dělový kříž a pod ním monogram S P a letopočet 1878.

Připomíná tragický střet nadlesního radešínského panství Patevíta se známým pytlákem a zlodějem Hachlou.

Aš 1465

Svoboda Pavel 46

Jurman 69

Foto 25. září 2013

68 Stránecká Zhoř

Stojí od roku 2017 před kapličkou uprostřed obce. Původně stával u Melounova splavu na Balince, západně od obce.

70 x 90 x 20 cm

Splašený býk zde ušlapal pasáčka. Na kameni je latinský kříž, letopočet 1707 a písmena. V roce 2016 na kámen upozornila rodina Lukášková, jejich děda ,veterinář MVDr. František Vališ, ho měl na zahradě domu ve Velkém Meziříčí, kde stál opřený o kamennou zídku. Při prodeji domu ho manželé Lukáškovi převezli na chatu v chatové oblasti u Dlouhého rybníka za obcí Údavy u Ždírcce nad Doubravou. Po zjištění původu kamene byl na přání manželů Lukáškových z Havlíčkova Brodu převezen na Obecní úřad ve Stránecké Zhoři.

Na jaře roku 2017 byl postaven na současné místo a 5. června 2017 vysvěcen.

Aš 1880

J. F. Svoboda str 14

ÚSKP 33568/7-4442 NPÚ 1000145219

<https://pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-691998>

Foto 21. července 2017

Foto z evidenčního listu

Svěcení 5. června 2017 (OÚ Stránecká Zhoř)

69 Strážek

Stojí u kulturního střediska před místním kinem (dříve zadrženo do tarasu).

68 x 42 x 10 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, pod levým ramenem je reliéf tesařské sekery.

Spadl prý tam z lípy tesař.

Aš 1466

J. F. Svoboda str. 18

Jurman 20

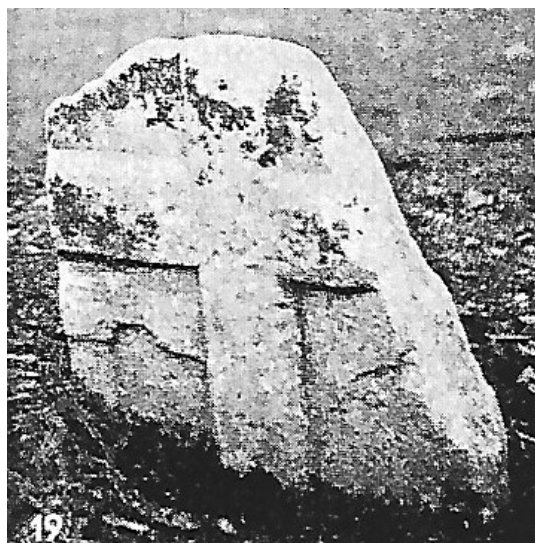
Foto 13. října 2021

Foto Jaroslav Brojír 13.5.2006

J. F. Svoboda obr 19

70 Strítež 1

Stojí mezi Stríteží a Věžnou v místě Obora, blízko chaty.

64 x 52 x 14 cm

Na kameni je reliéf kříže. Po celé ploše kamene je nápis "LETHA PANIE 1594 NA DEN SWATE BARBORY STROMEM ZABIT GEST ANTONÍN BERKA Z WĚŽNÝHO. PÁN BUH RACZ DUSSI GEHO MILOSTIW BÝTI".

V roce 1594 zde byl zabit stromem Antonín Berka z Věžné.

Aš 1518

Jurman 96

Foto 21. srpna 2013

71 Stráž 2

Stojí opřen o dřevěný sloup nízkého napětí, za obcí napravo od silnice do Dolní Rožinky za lesíkem.

130 x 50 x 15 cm

Na kameni je reliéf kříže s rozšiřující se nohou. Ve spodní části jsou písmena "LW" a letopočet 1633.

Aš 1929

Jurman 46

Foto 21. srpna 2013

72 Svratka

Stojí asi 250 m od čističky na kraji louky Kladská u cesty vedoucí z České Cikánky.

73 x 45 x 30 cm

Na kameni je vyryto "A+G 4t. Sptmb. 1873.4 1/2 Uhr Na:".

Byl zde zastřelen fořt Gernoth od pytláků.

Jurman 70

Foto 6. října 2013

73 Světnov

Stojí ve Světnovském údolí směrem na Sklené u lesní cesty (asi 10 m v malém příkopu) odbočující vlevo ze silničky asi 50 m od ní.

54 x 44 x 13 cm

Na kameni je jetelový kříž, letopočet 1815, slovo "WOIINA" a písmena "W W". V roce 2015 byl zrestaurován a zasazen do betonu.

Aš 1551

Svoboda Pavel 275

Jurman 37

Foto 19. července 2011

Foto 19. května 2016

74 Štěpánov nad Svratkou 1

Nachází se na vrcholu Kopce na okraji lesa u pěšiny do Lhotky.

91 x 40 x 16 cm

Na kameni je slabě znatelný kříž.

Aš 1467

Jurman 38

Foto 11. července 2013

75 Štěpánov nad Svratkou 2

Stojí za školou na konci úvozu.

79 x 37 x 6 cm

Na kameni je nápis "...SMRT NAD TEBAV WYSKYTVGE SE PAMATVG ZE VMRZI MVSISS GAKO KAREL FITZ TO OKVSISS KTERIZTO W TOMTO MISTE SSEL S TOHOTO SWETA ZAGISTE 60 LET MNIEL WGEKV KDIZ SE ODEPRAL SWETA TOHO W ROKY 1753 DNE 8 AVG MESICZE ODEWZDAL DVSSIJ SWAV W BOZKE RVCZE".

Připomíná smrt sedláka Karla Fice, na kterého se zde převrátila fůra s obilím.

V sedmdesátých letech dvacátého století byl poškozen, v roce 1971 jej obnovili pionýři. V roce 1993 však zmizel a v roce 1994 byl zásluhou Hynka Jurmana vrácen na původní místo.

Aš 1468

Jurman 118

Foto 13. srpna 2013

76 Tasov 1

Stojí vpravo u silnice do Třebíče za posledními stodolami, pár kroků od tabule s názvem obce.
Dříve byl na polní cestě do Vanče.

91 x 50 x 32 cm

Jde o vysoký kámen s vystouplým latinským křížem na zadní straně je pokus o další kříž.

Dříve okres Třebíč.

Aš 0691

Třebíčsko 1 -158

Foto 8. května 2009

77 Tasov 2

Stojí v obci na návsi před domem čp. 38.

62 x 52 x 28 cm

Velký žulový kámen je zpola zapuštěný v zemi, kříž na něm má poškozené levé rameno.

Kámen vykopal v roce 1920 majitel domu čp. 30 na zahradě. Našel u něj nádobku s penězi ze 16. století, nyní jsou v muzeu ve Velkém Meziříčí.

Dříve okres Třebíč.

Aš 0692

Třebíčsko 1 -160

Foto 8. května 2009

78 Uhřínov 1

Stojí na okraji lesa mezi Horními Radslavicemi a Uhřínovem. Asi 1,5 km od Uhřínova.

96 x 37 x 16 cm

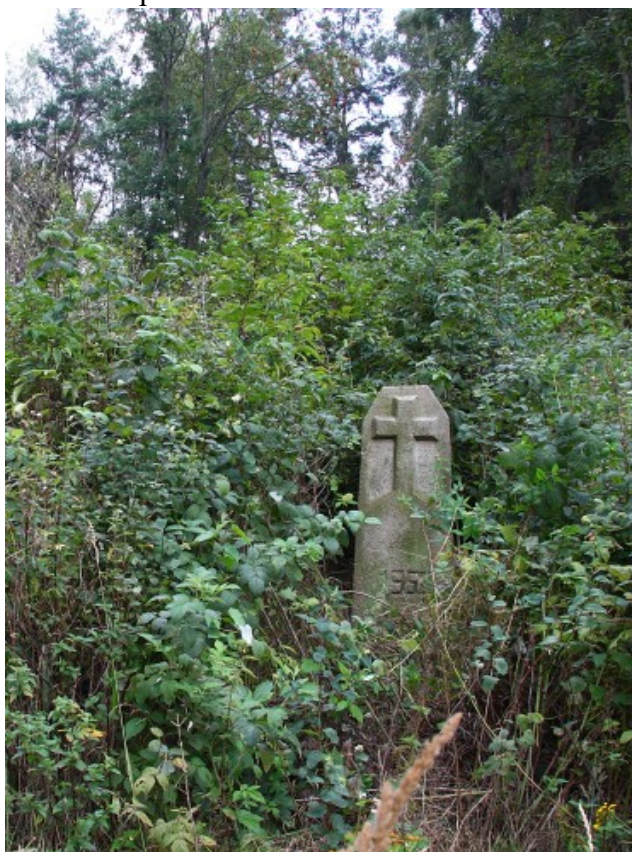
Na kameni je reliéf latinského kříže a letopočet 1952.

Jedná se o novodobý objekt postavený na místě, kde došlo náhodným výstřelem k zabití myslivce.

Aš 0713

Jurman 138

Foto 24. srpna 2013

79 Uhřínov 2

Stojí za zahradou domu čp. 7 nad strží.

150 x 50 x 30 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže a dýky.

Podle pověsti zde měl stanoviště francouzský voják, který se dostal do sporu s jiným vojákem, který stál dole ve strži, a ten jej zastřelil.

Aš 0714

Franz - 85

J. F. Svoboda str. 18 obr. 17

Jurman 37

Foto 28. září 2013

J. F. Svoboda obr. 17

80 Velká Bíteš 1

Stojí napravo u silnice do Jestřabí, asi 70 metrů před betonovým můstkem a asi 700 metrů před podjezdem dálnice D1.

85 x 65 x 35 cm

Na kříži je reliéf kříže.

V místech, kde kříž stojí, vedla cesta, po které byly věrozvěsty nesený ostatky sv. Klimenta. Proto bývá dáván do souvislosti s jejich misí.

Aš 0715

Fritz - 19

J. F. Svoboda str. 5 obr. 2

Jurman 43

Foto 29. května 2013

J. F. Svoboda obr. 2

81 Velká Bíteš 2

Kámen je u Vykoukalů v ulici Zmola čp. 185

Byl objeven v roce 2010 při bourání domku. Domek byl přestavěn poté, co jej 19. srpna 1754 koupil Antonín Kozel. Kámen je pozoruhodný tím, že pochází z Dražanské vrchoviny. V literatuře není popsán.

Foto 1. března 2017

82 Velká Bíteš 3 a 4 (Košíkov 1 a 2)

Jedná se o dva velice podobné kameny, proto je uvádím společně.

Sloužily jako schůdek při vynášení odpadu za hřbitovní zeď kostela svatého Bartoloměje v Košíkově. Asi v roce 2018 byly přemístěny ke kostelu sv. Jana Křtitele ve Velké Bíteši.

177 x 54 x 28 cm

160 x 50 x 30 cm

Na kamenech je reliéf kříže s rozštěpenou patou. Jsou rozlomeny na tři díly.

Kameny byly nalezeny při opravě hřbitovní zdi.

Aš 1651 a 1652

Jurman 141

Třebíčsko 3 142

Foto 23. října 2015

Foto 7. března 2019

83 Velká Bíteš 5 (Košíkov 3)

Ležel na hřbitově v Košíkově vpravo od vchodu. Asi v roce 2018 byl přemístěn ke kostelu sv. Jana Křtitele ve Velké Bíteši.

123 x 45 x 18 cm

Na kameni je pozitivní kříž, který vystupuje asi 3 cm nad povrch a je zakončen golgotou. Horní část kamene asi 25 cm je odlomena.

Byl nalezen 25. října 2014 při kopání místa pro schránku na urny.

Aš 2666

Třebíčsko 3 144

Foto 23. října 2015

Foto 7. března 2019

84 Velká Losenice 1

Stojí na návsi u čp. 136.

118 x 85 x 34 cm

Na kameni je vyryt obrys latinského kříže, vlevo dole je šavle.

Původně stával nedaleko. Přemístěn byl při stavbě silnice.

Kámen byl postaven na paměť švédského důstojníka, který byl oloupen o pokladnu a zavražděn.

Při přemísťování se pod kamenem našla šavle, která je dnes v muzeu v Polné.

Aš 1469

J. F. Svoboda str. 18

Svoboda Pavel 307

Jurman 36

ÚSKP 39059/7-4531 NPÚ 1000151072

<https://www.pamatkovykatalog.cz/pametni-kamen-697138>

Foto 16. srpna 2011

85 Velká Losenice 2

Stoji u vchodu na hřbitov u kostela sv. Jakuba.

156 x 77 x 16 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže.

Pravděpodobně se jedná o náhrobní kámen.

Aš 2121

Svoboda Pavel 307

Jurman 36

Foto 16. srpna 2011

86 Velká Losenice 3

Stojí na hřbitově u kostela sv. Jakuba.

117 x 52 x 9 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, pod kterým je lebka s hnáty.

Pravděpodobně se jedná o náhrobní kámen.

Aš 2122

Svoboda Pavel 307

Jurman 36

Foto 16. srpna 2011

87 Velké Meziříčí 1

Je v příkopu nalevo u silnice do Uhřínova asi uprostřed kopce.

35 x 38 x 15 cm

Na kameni je reliéf jetelového kříže.

J. F. Svoboda uvádí, že na kameni je po jeho stranách jméno Carol-Hofman a letopočet 18-45.

Aš 0716

J. F. Svoboda str. 15

Jurman 46

Foto 24. srpna 2013

88 Velké Meziříčí 2

Stával v tarasu před tržištěm ve městě po levé straně státní silnice čp. 49, pak u vchodu do zámku, dnes je v depozitáři muzea na zámku.

83 x 42 x 19 cm

Na kameni je tesaný plastický reliéf latinského kříže vyrůstajícího z Golgoty.

Aš 0718

J. F. Svoboda str. 16

Jurman 64

ÚSKP 30776/7-4599 NPÚ 100014224

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-142248>

Foto 21. listopadu 2014

89 Velké Meziříčí 3

Stojí pod svahem za autobusovým nádražím na pravé straně řeky Oslavy pod smuteční vrbou.

67 x 49 x 37 cm

Na kameni je reliéf latinského kříže, na kterém je vyryt kříž. Z druhé strany je rovněž reliéf kříže.

Ke kameni se vztahuje několik legend: vražda pasáka, souboj dvou šlechticů, zastřelení měšťana ze zálohy.

Aš 0719

Jurman 63

ÚSKP 33097/7-4600 NPÚ 1000144723

<https://pamatkovykatalog.cz/smirci-kriz-691478>

Foto 9. března 2014

90 Velké Meziříčí 7

Kámen leží v Čechových sadech.

Neopracovaný kámen s jednoduchým křížem.

Byl postaven na památku nešťastné události, ke které došlo 13.7.1945. Dva chlapci manipulovali s granátem, který vybuchl a jeden chlapec, jedenáctiletý Miroslav Ondřejka, při tom zahynul.

Aš 2487

Zpravodaj městyse Budišov č. 4 /2005 str. 50

Foto 24. září 2019

91 Věcov

Zazděn ve zdi nízké kolny, která patří k bývalé rychtě.

75 x 50 x ? cm

Na památku zabití Václava - úředníka pána Jimramovského od Poláků.

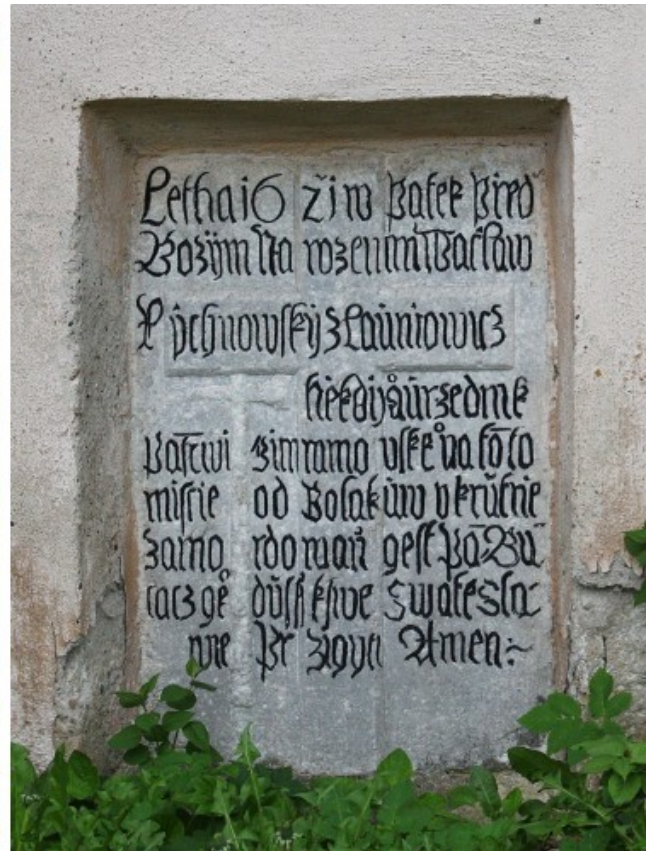
Aš 1471

J. F. Svoboda str. 12 obr. 11

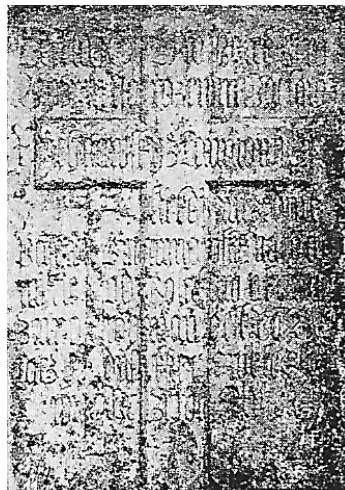
Svoboda Pavel 303

Jurman13

Foto 7. května 2013

J. F. Svoboda obr. 11

92 Vítochov 1

Je v kostele sv. Michaela zazděn za křtitelnicí.

140 x 81 x 10 cm

Na kameni je rytina kříže s kruhem na horním rameni.

Tvořil svrchní desku starého kamenného oltáře (už neexistuje).

Aš 2057

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Kresba z knihy Jana Nečase

Foto 2. července 2017

93 Vítochov 2

Je v kostele sv. Michaela zazděn za křtitelnicí, dříve tvořil práh vstupu do kostela.

154 x 55 x 12 cm

Na kameni je čarový kříž v kruhu.

Náhrobní kámen.

Aš 2058

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Kresba z knihy Jana Nečase

Foto 2. července 2017

94 Vítochov 3

Je v kostele sv. Michaela zasazen v podlaze před hlavním oltářem.

164 x 67 cm

Na kameni je vyryt latinský kříž.

Náhrobní kámen.

Aš 2059

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Foto 2. července 2017

95 Vítochov 4

Je v kostele sv. Michaela postaven u vnitřní zdi kostela vpravo od křtitelnice.

79 x 87 x 15 cm

Na kameni jsou vyryty dva křížky.

Náhrobní kámen.

Aš 2060

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Kresba z knihy Jana Nečase

Foto 2. července 2017

96 Vítochov 5

Je v kostele sv. Michaela přizděn k vnitřní zdi, za postranním vchodem na schodech.
Společně s Aš 2062 a 2063.

67 x 35 x 13 cm

Na kameni je vyryt čárový kříž.

Náhrobní kámen.

Aš 2061

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Foto 2. července 2017

97 Vítochov 6

Je v kostele sv. Michaela přizdřen k vnitřní zdi, za postranním vchodem na schodech.

Společně s Aš 2061 a 2063.

82 x 57 x 10 cm

Na kameni je vyryt křížek.

Náhrobní kámen.

Aš 2062

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Kresba z knihy Jana Nečase

Foto 2. července 2017

98 Vítochov 7

Je v kostele sv. Michaela přizděn k vnitřní zdi, za postranním vchodem na schodech.

Společně s Aš 2061 a 2062.

110 x 61 x 12 cm

Na kameni jsou vyryty dva křížky.

Náhrobní kámen.

Aš 2063

J. F. Svoboda - str. 12 pozn. 2

Nečas 88-90

Jurmam 92-93

Kresba z knihy Jana Nečase

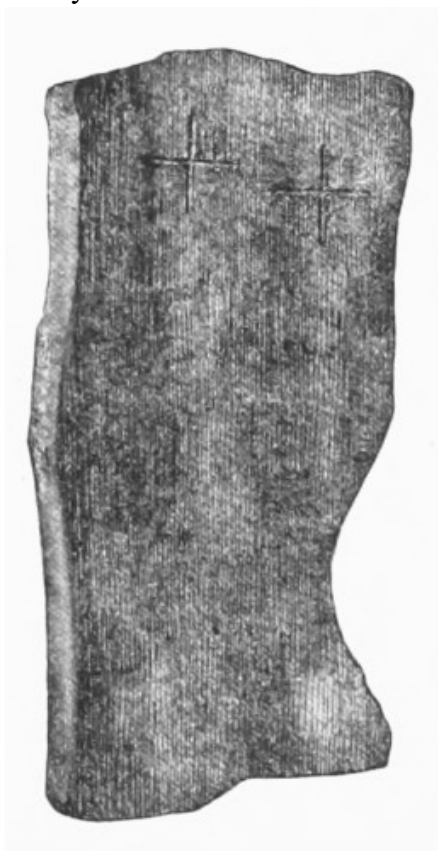

Foto 2. července 2017

99 Vítochov 8

V kostele sv. Michaela, slouží jako práh před vstupem do kostela.
Kámen s jednoduchým křížkem uprostřed je přelomený.
V literatuře není popsán,

100 Vlkov

Asi 100 m za rybníkem Skříňka v místě kde odbočuje naučná stezka od potoka. Je u hranice katastru obcí Vlkov a Březské.

61 x 39 x 21 cm

Na kameni je vyryt kříž. Asi hraniční kámen.

Aš 2668

Foto 21, listopadu 2014

101 Vojetín

Stojí na kraji lesa mezi Vojetínem a Bystřicí nad Pernštejnem.

86 x 70 x 17 cm

Na obou stranách kamene je vysekán kříž v kruhu.

Vzájemná vražda znesvářených sedláků, smrt rejtara i s koněm, vzájemná sebevražda milenců, kterým rodiče bránili ve sňatku.

Aš 1472

Jurman 27

Foto 10. října 2013

102 Vojnův Městec

Pomník stojí v lese severně od Nové Huti na západním svahu Kamenného vrchu, vpravo u cesty asi 400m východně od studánky Judita. Cesta vede kolem bývalé pískovny. V blízkosti je rozvětvení cest a bouda na krmení pro zvěř.

112 x 37 x 19 cm

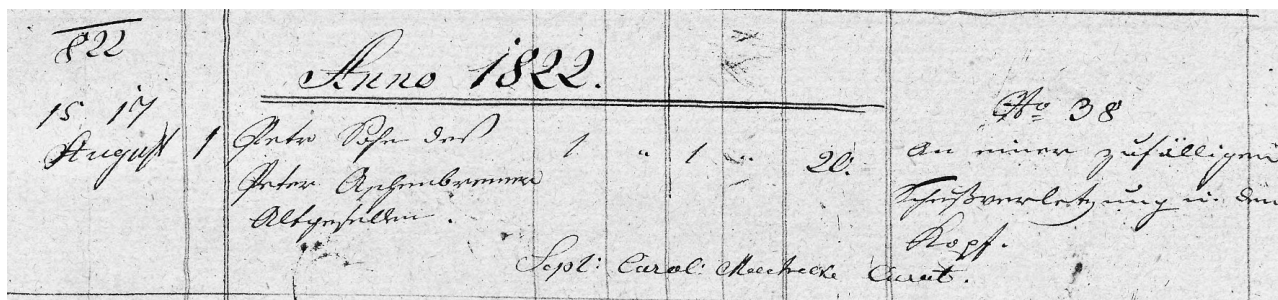
Je vyroben z pískovce nebo z opuky, pod polovinou je z obou stran půlkruhové vybrání. V horní polovině je 11 řádkový text. Volný překlad německého textu: „Dne 15. srpna roku 1822 zde ve věku 20 let ukončil nešťastným neopatrným výstřelem svůj život Peter Aschenbrenner tabulář. Bože dej mu věčný pokoj“.

Svoboda Pavel 164-165

Foto 11. srpna 2016

Zápis v matrice zemřelých pro rok 1822 obec Nová Hut' č. 16522 str. 42 (F.Ú. Vojnův Městec)

103 Vojtěchov 1

Stojí v lese za hájovnou.

116 x 52 x 10 cm

Na kameni je reliéf kříže a pušky. Na kameni je nápis "LETA PANE 1569 TU NEDELI PO SV. VACLAVE ZABIT JE TUTO PETR SYN CHRASTY Z ALBRECHTIC OD JANA MYSLIVCE PERŠTEJNSKÉHO BUH MILOSTIV RACZ BYTI DUSSI JEHO".

Byl zde zabit pytlák Petr Chrásta myslivcem Janem.

Aš 1474

Svoboda Pavel 332

Jurman 8

ÚSKP 105902 NPÚ 1037216017

<https://pamatkovykatalog.cz/pytlacky-kamen-12235284>

Foto 18. července 2012

104 Vojtěchov 2

Je položen ve stráni u cesty k hájovně.

57 x 28 x 10 cm

Na kameni je vyryt obrys latinského kříže a rozevřených nůžek.

Kámen byl postaven na paměť umučení krejčovského tovaryše, který byl za třicetileté války obviněn Švédy z vyzvědačství.

Aš 1457

Jurman 10

Foto 18. července 2012

105 Vojtěchov 3

Kámen je v Českém lese nad Zuberským rybníkem na křižovatce žlutě značené turistické cesty a asfaltové lesní silničky, která spojuje silnici Pohledec - Koníkov s obcí Lísek.

Jedná se o kamenný hranol s monogramem MH, křížkem a letopočtem 1985, na malé mohyle.

Postaven na památku Miroslava Hubáčka z Pohledce, který se zde oběsil.

Jurman 78

Foto 22. dubna 2016

106 Zubří 1

Je za Zuberským rybníkem poblíž značené turistické trasy asi 10 m od cesty.

56 x 33 x 11 cm

Na kameni je kalich.

Hostinský Kubík nosil dřevařům do lesa oběd. Dne 19. února 1885 přišel o chvíli dřív, usadil se do mechu a usnul. Dělníci o něm nevěděli a káceli dál. Jeden strom padl přímo na Kubíka a ten zemřel. Byl evangelík, proto je na kameni kalich.

Svoboda Pavel 331

Jurman 78

Foto 10. října 2013

107 Zubří 2

Vpravo u cesty od čp. 75 k vodojemu.

Pamětní kámen Jana Jelínka důstojníka plavební společnosti, který zde zemřel 9. července 1939. Nelogické umístění kamene je způsobeno tím, že původní cesta na zuberský kopec vedla pod mezí a nová cesta byla vyježděna nad ní.

Svoboda Pavel 332

Foto 4. dubna 2017

Nedochované kameny:

Bukov 3

Kámen označen křížkem, byl dán jako práh ke kostelu.

Nyní rozpadlý.

Aš 2417

J.F. Svoboda str. 12

Jurman 12

Bukov 4

Kámen označen křížkem, byl dán jako práh studny „Vážky“.

Nyní rozpadlý.

Aš 2418

J.F. Svoboda str. 12

Jurman 12

Hrbov

Stál u silnice Velké Meziříčí - Jihlava, za odbočkou na Hrbov.

Žulový kámen patrně ze 17. století s horní zaoblenou hranou a vyhloubeným reliéfem řeckého kříže.

Aš 2562

ÚSKP 27278/7-4189, NPÚ 1000138511

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-138511>

J.F. Svoboda obr. 6

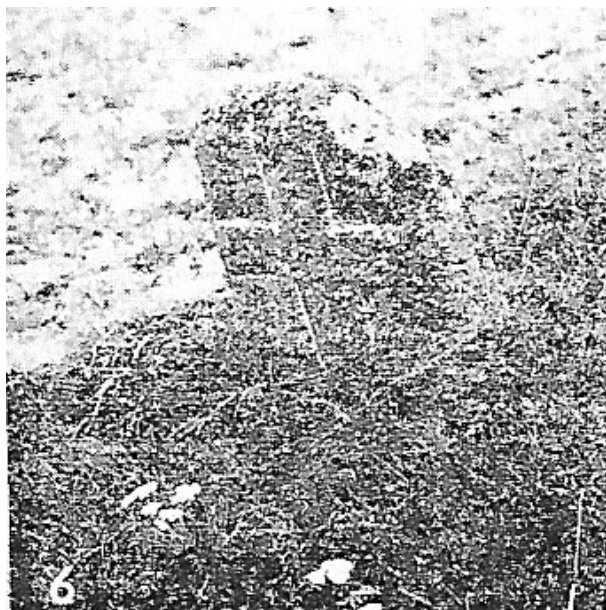

Foto z evidenčního listu památky

Moravec 2

J. F. Svoboda se domnívá, že byl vytvořen jako náhrada původního kamene Aš 0701 a umístěn na jeho místo.

Aš 2420

J. F. Svoboda str. 12 pozn. 7

Nové Město na Moravě 4

Byl na hřbitově, jednalo se náhrobek devatenáctiletého Jana Borovičky, který byl dne 29. dubna 1645 zabit Švédy. Byl značně zvětralý.

Aš nemá číslo

J. F. Svoboda str. 14

Jurman 119

Nové Město na Moravě 5

Kámen byl postaven na památku zabití dvaadvacetiletého Pitka v roce 1645, Časem se ztratil, byl vyorán v roce 1827 na poli u Horního Dvora nad Novým Městem. Byl na něm letopočet 1645. V roce 1935 byl puklý uložen v Horáckém muzeu.

Při rekonstrukci muzea v roce 1998 byl vyhozen.

Aš 2422

J. F. Svoboda str. 14

Jurman 119

Novoměstský listinář 1937

Obr. 3. Svědský kámen od horního dvora.

Osová Bitýška 3

Středověký smírčí kámen se nacházel v polích severně za obcí poblíž vlakového nádraží. Monolitický kámen obdélného tvaru s přední opracovanou stěnou nesoucí plastický reliéf řeckého kříže vepsaného do kruhu byl ztracen a zatím nebyl nalezen.

Aš 1938

ÚSKP 51732/7-4341, NPÚ 1000460337

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-460337>

Foto z katalogového listu

Osová Bitýška 4

Středověký smírčí kámen z 15. či 16. století stával východně za obcí poblíž kravína. Monolitický kámen nepravidelného tvaru nesl na obou stranách rytý reliéf kříže s kruhovou vpadlinou vedle horizontálního ramene.

Aš 1939

ÚSKP 37053/7-4340, NPÚ 1000148954

<https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/smirci-kamen-148954>

Foto z katalogového listu

Osové

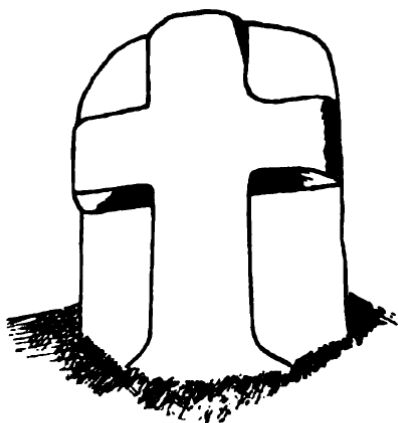
Stával u polní cesty poblíž Osového.

Aš 2423

J. F. Svoboda str. 16 pozn. 27

Vlastivěda moravská, Vel.-Meziříčský okres., Musejní spolek v Brně, 1907, str. 345

Kresba z Vlastivědy moravské str. 347

Obr. 84.

Starobylý kříž u Osoviho.

Petrovice

Na kameni byl kříž.

Dva žebráci se ubodali pro krajíc chleba.

Kámen zmizel v roce 1994.

Aš nemá číslo

Jurman 120

Prosetín

Na kameni byly vysekány vidle a řeznický nůž.

Řezník podvedl při prodeji krávy selku. Ta si to nenechal líbit, zaútočila na něj vidlemi, řezník vytáhl nůž a oba potyčku nepřežili.

Kámen byl ztracen při bourání trafostanice.

Aš nemá číslo

Jurman 118

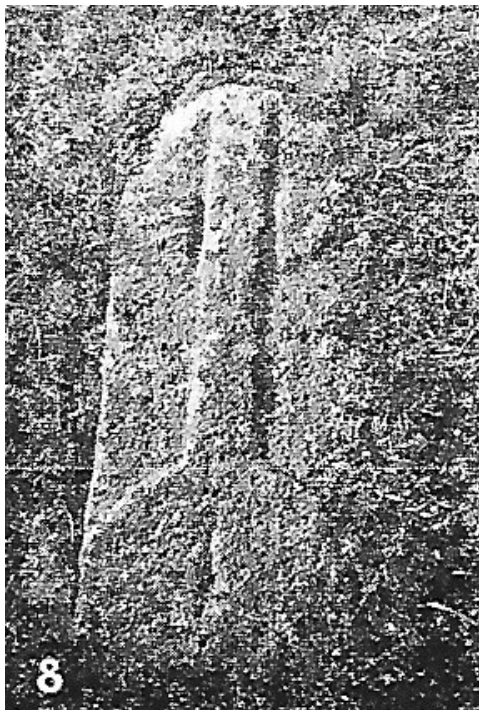
Rousměrov 3

Stál u cesty z Rousměrova do Borů.

Aš 2399

J. F. Svoboda str. 16

J. F. Svoboda obr. 8

Štěpánov nad Svratkou 4

Na kameni byla sekera.

Aš 2424

J. F. Svoboda str. 18

Tasov 3

Byl zasazen v tarasu u čp. 30. Na kameni byla rytina kříže. Kámen vykopal v r. 1920 majitel ze země v části zahrady při silnici, když upravoval vjezd do stodoly.

60 x 40 cm

Aš 2414

J. F. Svoboda str. 16 pozn. 29

Velké Janovice 1

Stával na Kincově paloučku, byl na něm kříž se dvěma vodorovnými rameny. Měl pocházet z třicetileté války. Švédský voják obtěžoval dívku, která sušila seno a ta ho probodla vidlemi.

Aš nemá číslo

Jurman 118

Velké Janovice 2

Stával u Kaple Panny Marie Lurdské.

Aš 1176

Velké Janovice 3

Stával u Kaple Panny Marie Lurdské.

Aš 1177

Velké Janovice 4

Stával u Kaple Panny Marie Lurdské.

Aš nemá číslo

Velké Meziříčí 4

Sál západně od města na levém břehu řeky Balinka, pod silnicí k Uhřínovu. V roce 1937 byl již značně sešlý.

69 x 69 x 20

Aš 1666

J. F. Svoboda str. 16

Franz obr. 84

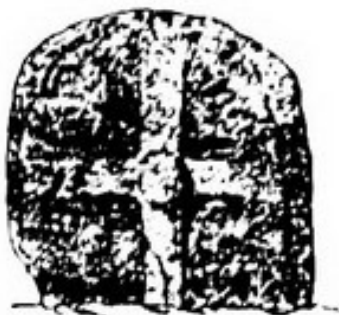

Fig. 84 Groß Meferitich

Velké Meziříčí 5

Stál na louce proti stavu za továrnou při cestě z města k Mostišším.

Aš 2421

J. F. Svoboda str. 16

Vlastivěda moravská, Vel.-Meziříčský okres., Musejní spolek v Brně, 1907, str. 455

Velké Meziříčí 6

Stál v ulici Zahradní vedle vily čp. 11.

V roce 2019 byl odvezen neznámo kam. Nebyl v majetku města Velké Meziříčí, tak město po něm nepátralo. Je sice v evidenci muzea v Aši, ale svým charakterem tam nepatří.

247 x 94 x 24 cm

Vysoký kamenný kříž.

Aš 0717

Foto 21. července 2017

Vídeň

V lesní trati "Pařezině" býval kámen, jenž pokrýval ostatky padlých Švédů. Kámen byl v tajnosti odstraněn majitelem domu čp. 13 a zazeděn do jeho stavení.

Aš 2416

J. F. Svoboda str. pozn. 30

Zahrada

Stál v rozšířeném silničním příkopu silnice Tišnov-Kaly před odbočkou do Zahrady.

Jedná se o zbytek křížového kamene.

Kámen byl nalezen v roce 1998.

Při rekultivaci místa o několik let později kámen zmizel.

25 x 35 cm

Aš 2416

Franz obr. 20

Foto p. Trávníček 1998 (z muzea v Aši)

Literatura:

Aš - https://smircikrize.euweb.cz/CR/Zdar_nad_Sazavou/Zdar_nad_Sazavou_o.html

Jurman Hynek - Smírčí kameny na Vysočině IV. vydání, Štěpánov nad Svratkou 2010

J. F. Svoboda - Okolí horácké osady - Věstník Československého zemědělského musea, Praha 1937

Fritz - Sbíрка žulových křížů p. Dr. Fritze

Marie Dvořáková, Jan Horký, Emanuel Nožička, František Pešťál, Karel Průša-
Památné kameny a pověsti na Třebíčsku Třebíč 2010 (Třebíčsko 1)

Marie Dvořáková, Jan Horký, Emanuel Nožička, Karel Průša-
Kamenné zajímavosti na Třebíčsku Třebíč 2017 (Třebíčsko 3)

Franz - A. Franz Alte Steinkreuze und Kreuzsteine in Mähren. Wien 1893

Svoboda Pavel - 1000 stavebních památek a jiných zajímavostí Novoměstska a Žďárska, Žďár 2014

Nečas Jan Evangelista - Pernštýn a poříčí Svratky z Tišnova ku pramenům, Kroměříž 1903

Vlastivěda moravská, Vel.-Meziříčský okres., Musejní spolek v Brně, 1907

Poděkování:

Děkuji Jitce Malečkové a Pavlovi Valentovi za připomínky a případné opravy.